

Sygn. akt V U 552/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Pańków

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń

na skutek odwołania K. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 12 maja 2015 r.

znak (...)

zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 12 maja 2015 r. znak (...) w ten sposób, że zwalnia wnioskodawcę K. S. z obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 13 866,73 zł, w tym nienależnie pobrane świadczenia za okres: styczeń 2012 r. – grudzień 2012 r., oraz styczeń 2013 r. – grudzień 2013 r. w kwocie 13 855,13 zł i koszty upomnienia w kwocie 11,60 zł.

Sygn. akt VU 552/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 maja 2015 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. po rozpatrzeniu wniosku K. S. z dnia 18 marca 2015 r. odmówił odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 13.855,13 zł oraz kosztów upomnienia w kwocie 11,60 zł.

Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że wnioskodawca przebywa na terenie Wielkiej Brytanii. Obecnie nie pracuje, nie pobiera zasiłku z urzędu pracy, nie posiada uprawnień do świadczeń wypłacanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie korzysta z pomocy społecznej oraz z żadnej z innych form pomocy. Prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z żoną uzyskującą miesięczny dochód w wysokości 1.000 zł oraz pozostającą bez dochodu córką. W złożonym oświadczeniu o stanie rodzinnym i majątkowym, ubezpieczony określił stałe wydatki związane z utrzymaniem na kwotę 3.000 zł, zaś koszty leczenia na kwotę 1.000 zł. Ubezpieczony nie posiada zobowiązań pieniężnych wobec innych niż ZUS wierzycieli, nie posiada nieruchomości, praw majątkowych oraz wierzytelności. Opisując sytuację zdrowotną podał, że choruje na wrodzoną zaćmę oraz łuszczycę. Powołując się na treść przepisu art. 84 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, organ rentowy podał,

że przedstawiony przez wnioskodawcę stan faktyczny nie dawał podstaw do przyjęcia, że zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności pozwalające na odstąpienie od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył K. S. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez odstąpienie od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń. Wnioskodawca podał, że nie zgadza się z decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ jest całkowicie niezdolny do pracy. Stan zdrowia nie pozwala mu na podjęcie pracy zarobkowej. Pozostaje obecnie na utrzymaniu żony. Korzysta także z pomocy rodziców.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie. W ocenie organu rentowego, oprócz sytuacji majątkowej, również stan zdrowia wnioskodawcy nie przemawia za odstąpieniem od żądania zwrotu należności. Wnioskodawca nie posiada orzeczenia lekarskiego, stwierdzającego trwałą, całkowitą niezdolność do pracy. Nie można było zatem uznać, iż stan zdrowia, na który powołuje się odwołujący, pozbawia go możliwości uzyskania dochodu umożliwiającego opłacenie należności.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 11 grudnia 2014 r., znak (...) dokonał rozliczenia renty z tytułu z tytułu niezdolności do pracy pobranej przez K. S. w 2013 r. W związku z osiągniętym w 2013 r. przychodem, organ rentowy ustalił, że wnioskodawca w 2013 r. pobrał nienależne świadczenie w kwocie 5.716,05 zł. W dniu 22 stycznia 2015 r. Zakład wydał kolejną decyzję o rozliczeniu renty i zwrocie świadczeń ustalając, że w 2012 r. wnioskodawca pobrał nienależne świadczenie w łącznej kwocie 8.139,08 zł.

D o w ó d: w aktach rentowych decyzje ZUS z dnia:

- 11 grudnia 2014 r., k. 167,
- 22 stycznia 2015 r., 173 – 174.

K. S. jest osobą całkowicie niezdolną do pracy z uwagi na schorzenia narządu wzroku. Wnioskodawca cierpi na bezsoczewkowość pooperacyjną obu oczu. Nie widzi na oko lewe. Posiada znaczne obniżenie widzenia oka lewego. Od kilkunastu lat choruje również na łuszczycę całego ciała. Z powodu powyższych schorzeń, wnioskodawca na stałe jest uprawniony do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na mocy wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 stycznia 2001 r., sygn. IX2U 3828/99.

Aktualnie wnioskodawca cierpi również na zaburzenia depresyjne. Przebywa wraz z żoną i córką na terenie Wielkiej Brytanii. Obecnie nie pracuje. Korzysta z dopłaty do mieszkania przekazywanej przez władze brytyjskie.

D o w ó d: w aktach rentowych:

- opinia okulisty z dnia 12 lipca 2000 r., k. 18,
- opinia dermatologiczna, k. 19,
- wyrok z dnia 25 stycznia 2001 r., k. 20 – 21,

w dokumentacji orzeczniczo – lekarskiej:

- orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 13 października 1999 r., 04 czerwca 1998 r. i 26 marca 1998 r.,

pisemne wyjaśnienie wnioskodawcy, odczytane na

rozprawie w dniu 27 października 2015 r., k. 20 – 21,

informacja sekcji zasiłków władz Wielkiej Brytanii z dnia 25

kwietnia 2015 r., k. 24.

Wnioskiem z dnia 18 marca 2015 r. K. S. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o odstąpienie od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń określonych decyzją z dnia 22 stycznia 2015 r., w kwocie 5.716,05 zł. W uzasadnieniu wniosku wskazał na ciężką sytuację materialną oraz stan zdrowia, który wymaga długiego i kosztownego leczenia. Podał, że choruje na łuszczycę oraz wrodzoną zaćmę. Posiadał orzeczoną całkowitą niezdolność do pracy.

Decyzją z dnia 12 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 13.855,13 zł oraz kosztów upomnienia w kwocie 11,60 zł.

D o w ó d: w aktach ZUS:

- wniosek z dnia 18 marca 2015 r. wraz z oświadczeniem
- o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej,
- wniosek z dnia 26 marca 2015 r.,
- decyzja z dnia 12 maja 2015 r.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity – Dz. U z 2015 r., poz. 121, dalej „ustawa systemowa”), osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Zakład może odstąpić od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć termin ich płatności albo rozłożyć je na raty, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności lub kwota nienależnie pobranych świadczeń nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji (art. 84 ust. 8 ustawy systemowej).

Wprawdzie powołany przepis ustawy systemowej nie precyzuje okoliczności, które uzasadniają odstąpienie od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, jednakże, zgodnie ze stanowiskiem doktryny, organ rentowy powinien kierować się stanem rodzinnym oraz majątkowym osoby składającej wniosek o odstąpienie dochodzenia zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 26 marca 2013 r. (III AUa 3/13, Lex nr 1306038), przepis art. 84 ust. 8 nie powinien być interpretowany rozszerzająco. W ramach katalogu przykładowych okoliczności uzasadniających stosowanie ulg wskazuje się: brak majątku, z którego możliwe byłoby dochodzenie od osoby zobowiązanej zwrotu świadczeń; ustalenie, że w przypadku zwrotu świadczeń osoba zobowiązana lub osoby pozostające na jej utrzymaniu zostałyby pozbawione niezbędnych środków utrzymania; ciężką chorobę powodującą niezdolność do pracy lub niepełnosprawność osoby zobowiązanej, członka jej rodziny lub innej osoby pozostającej na jej utrzymaniu; wiek osoby zobowiązanej; zdarzenia losowe (kradzież, wypadek, pożar, powódź, inne klęski żywiołowe), powodujące szczególne trudności w sytuacji materialnej osoby zobowiązanej.

W przekonaniu Sądu żądanie zwrotu świadczeń winno nastąpić w sytuacji, gdy istnieją uzasadnione postawy i realne możliwości ściągnięcia tych należności. W przedmiotowej sprawie organ rentowy nie dokonał w ocenie Sądu prawidłowej analizy sytuacji rodzinnej, finansowej oraz zdrowotnej wnioskodawcy i jego rodziny. Wbrew dokonanej przez organ rentowy ocenie, w sprawie zachodziły przesłanki uzasadniające odstąpienie od żądania zwrotu pobranej

renty z tytułu niezdolności do pracy. Na etapie postępowania rentowego jak i postępowania sądowego, ubezpieczony wskazał obiektywne okoliczności uzasadniające wniosek o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Już we wniosku z dnia 18 marca 2015 r. K. S. powołał się na trudną sytuację rodzinną i zdrowotną. Z dowodów zgromadzonych w postępowaniu wynika, że obecnie z uwagi na pogorszenie stanu zdrowia, ostatnio także ze względu na zaburzenia depresyjne, wnioskodawca nie jest w stanie podjąć żadnej pracy zarobkowej i pozostaje na utrzymaniu przebywającej z nim we wspólnym gospodarstwie domowym na terenie Wielkiej Brytanii. Wnioskodawca i jego żona mają na utrzymanie córkę. W przekonaniu Sądu nie rokujący poprawy stan narządu wzroku wraz z zaawansowaną łuszczycą uniemożliwiają wnioskodawcy wykonywanie pracy zarobkowej. K. S. cierpi na bezsoczewkowość pooperacyjną obu oczu. Nie widzi na oko lewe oraz posiada znaczne obniżenie widzenia w oku prawnym. Okoliczności te powinny być znane organowi rentowemu z urzędu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy argumentował, że K. S. nie posiada orzeczenia lekarskiego stwierdzającego trwałą, całkowitą niezdolność do pracy i z tego względu nie można było uznać, że stan zdrowia, na który powoływał się wnioskodawca, pozbawiał go możliwości uzyskania dochodu umożliwiającego zwrot nienależnie pobranych świadczeń. Organowi rentowemu znany był jednak fakt przyznania wnioskodawcy na stałe renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Zakład Ubezpieczeń był także w posiadaniu dokumentacji orzeczniczo – lekarskiej, z której jednoznacznie wynika, że już w październiku 1999 r. lekarz orzecznik ZUS wydał orzeczenie o całkowitej niezdolności K. S. do pracy z powodu schorzeń narządu wzroku. Dysponował także orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z marca 1998 r., uznającego wnioskodawcę za osobę częściowo niezdolną do pracy z uwagi na schorzenia dermatologiczne (łuszczycę).

Obecnie wnioskodawca z uwagi na trudną sytuację materialną korzysta ze wsparcia socjalnego władz brytyjskich. Z przedłożonej w czasie rozprawy informacji sporządzonej przez sekcję zasiłków władz Wielkiej Brytanii z dnia 25 kwietnia 2015 r. (k. 24), wynika, że wnioskodawca od października 2014 r. korzysta z tygodniowej dopłaty do mieszkania w kwocie 122,36 funtów (miesięcznie 490 funtów). Fakt wsparcia udzielanego przez instytucje pomocy społecznej przemawia w ocenie Sądu za uznaniem, że obecnie wnioskodawca nie jest w stanie samodzielnie ponosić kosztów swojego utrzymania. Nawet jeśli z pozoru kwota przekazywana tygodniowo przez władze innego państwa wydaje się stosunkowo wysoka, Sąd miał na uwadze, że koszty życia na terenie Wielkiej Brytanii są dużo wyższe, w związku z czym udzielane na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych wsparcie finansowe nie wystarczające na pokrycie potrzeb socjalnych rodziny.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy, Sąd dał wiarę przedstawionym w sprawie dowodom z akt sprawy organu rentowego oraz znajdującym się w aktach sprawy, w szczególności przez organ rentowy nie kwestionowanych.

W przekonaniu Sądu, ze względu na nierokujący poprawy stan zdrowia, wnioskodawca nie ma możliwości podjęcia pracy zarobkowej. Z okoliczności faktycznych wynika także, że K. S. nie posiada także majątku, który umożliwiłby mu wywiązanie się z nałożonego na niego obowiązku z zwrotu świadczeń. Nie jest zatem w stanie osiągnąć dochodu na zaspokojenie nawet własnych podstawowych potrzeb życiowych, a przecież ma na utrzymaniu jeszcze córkę. Nieprzypadkowo zatem obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń realizowała za wnioskodawcę utrzymująca się z renty, poważnie schorowana jego matka. Ta okoliczność przemawia za oceną, że K. S. nie wywiązywał się z obowiązku zwrotu świadczeń gdyż jego sytuacja zdrowotna, majątkowa i rodzinna nie pozwalała mu na to.

W tym stanie rzeczy Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. uwzględniając uzasadnione odwołanie, zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł co do istoty sprawy.